

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4388 від 16.11.2020
Народний депутат України
А. Остапенко

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» щодо уточнення норм, що врегульовують питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни»

Метою законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є уточнення норм, що врегульовують питання визначення категорій осіб, які визнаються ветеранами війни, та уточнення переліку документів, які є підставою для віднесення особи до певної категорії ветеранів війни.

Відповідно до вказаної мети законопроектом пропонується уточнити термін участі в антитерористичній операції (далі – АТО), у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, необхідний для надання статусу учасника бойових дій згідно з п. 21 ч. 1 ст. 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі – Закон), та доповнити перелік документів, які є підставою для його встановлення; привести у відповідність назву документа, який видається керівниками Антитерористичного центру при Службі безпеки України, Генерального штабу Збройних Сил України про виконання добровольчими формуваннями завдань в зоні АТО, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях; внести зміни до ст. 11 Закону, визнавши Героїв України, повних кавалерів ордена Богдана Хмельницького особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, а також вилучити п. 9 ч. 2 ст. 7 Закону.

Головне управління, проаналізувавши законопроект, вважає за доцільне висловити наступні зауваження та пропозиції.

1. Законопроектом пропонується внести деякі зміни до порядку надання статусу учасника бойових дій (далі – УБД) особам, які у період до набрання чинності Законом України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» у складі добровольчих формувань брали безпосередню участь в АТО, перебуваючи безпосередньо в районах АТО у період її проведення, у взаємодії із

Збройними Силами України, Міністерством внутрішніх справ України, Національною поліцією, Національною гвардією України, Службою безпеки України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями та правоохоронними органами (п. 21 ч. 1 ст. 6 Закону у редакції проекту). Зокрема, для надання статусу добровольцям, на думку ініціаторів проекту, має ураховуватися період не менше 30 календарних днів *протягом 180 днів* (станом на сьогодні, для отримання статусу УБД враховується період 30 календарних днів, у тому числі за сукупністю днів перебування в АТО без додаткових обмежень).

За відсутності належних документів підставою для надання статусу УБД передбачається визнати клопотання керівника добровольчого формування, до складу якого входила особа, та свідчення трьох свідків (одним із них повинен бути командир підрозділу, у зоні діяльності якого перебувало добровольче формування). Наразі вимога про свідчення командира в законодавстві відсутня, проте свідки повинні мати статус УБД на дату надання свідчень.

У свою чергу, для осіб, які отримали поранення (незалежно від кількості днів перебування в АТО), одним із двох необхідних свідків теж повинен бути *командир підрозділу*, у зоні діяльності якого перебувало добровольче формування (у чинній редакції Закону обов'язкова наявність командира як одного із свідків не вимагається) (див. абзаци 9 і 10 п. 21 ч. 1 ст. 6 Закону в редакції проекту).

Проте у пояснювальній записці до проекту не вказується, у зв'язку із чим виникла необхідність на законодавчому рівні уточнити саме у такий спосіб процедуру надання статусу УБД зазначеним вище особам. Оскільки події, за участь в яких ці особи мають право на отримання статусу УБД, відбувались у *період з 14 квітня 2014 року до 30 квітня 2018 року*¹, можна припустити, що переважна більшість добровольців вже отримала цей статус. При цьому, зі змісту законопроекту та супровідних до нього документів незрозуміло, чи має для вказаних осіб проводитись перевірка набуття ними статусу УБД за участь в АТО вже за зміненою процедурою.

З огляду на це вважаємо, що до проекту має бути додане обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, цілей, завдань і основних його положень та місця в системі законодавства; очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків застосування закону після його прийняття (п. п. 1 і 2 ч. 1 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України).

2. Запропоновані у проекті зміни до процедури отримання статусу УБД добровольцями за участь в АТО на практиці взагалі можуть унеможливити отримання останніми цього статусу. Адже за новими правилами *необхідним є свідчення (заява) навіть не безпосереднього командира добровольця, а командира підрозділу, в зоні діяльності якого перебувало добровольче формування* (див. абзаци 9 і 10 п. 21 ч. 1 ст. 6 Закону в редакції проекту), який,

¹ З моменту оголошення АТО на Сході України (див. ст. 1 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» до набрання чинності Законом України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»)

при цьому, може і не знати або не пам'ятати всіх добровольців, які брали участь в АТО разом з бійцями його підрозділу. Крім того, у даному випадку логічно виникає запитання: яким чином особа може отримати статус УБД, якщо цей командир підрозділу звільнився, помер або переїхав в іншу країну, адже з моменту закінчення АТО вже минуло декілька років?

3. Уточнення терміну перебування у зоні АТО (не менше 30 календарних днів протягом 180 днів - див. абз. 1 п. 21 ч. 1 ст. 6 Закону в редакції проекту) також викликає сумніви. Адже за таких умов, особа, яка перебувала в зоні АТО, наприклад, декілька разів по 25 днів кожні півроку, не матиме права на статус УБД, на відміну від особи, яка перебувала в зоні АТО лише один раз 30 днів протягом 180 днів.

Отже, запропоновані зміни, на наш погляд, створюють ризики для порушення одного із найважливіших і фундаментальних принципів права – принципу справедливості.

4. У законопроекті передбачається виключення із числа осіб, які належать до осіб з інвалідністю внаслідок війни (ст. 7 Закону), осіб, залучених до складу формувань Цивільної оборони, які стали особами з інвалідністю внаслідок захворювань, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи. Таке виключення мотивується у пояснювальній записці до проекту тим, що у даному випадку йдеться про «малочислену групу ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС (на момент прийняття у 2004 році відповідних змін до Закону в живих залишалося 200 таких осіб), залучених до мобільних загонів спецзахисту формувань Цивільної оборони Чернігівської, Житомирської та Київської областей, які виконували такі ж роботи у 30-ти кілометровій зоні радіоактивного забруднення як і військовослужбовці. На сьогодні ці особи вже отримали такий статус і його вилучення із Закону унеможливить отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни особами, які не перебували у складі вищезгаданих мобільних загонів спецзахисту формувань Цивільної оборони».

Однак вилучення зазначеної норми призведе до втрати зазначеними вище особами статусу осіб з інвалідністю внаслідок війни і, відповідно, передбачених для них ст. 13 Закону пільг і гарантій, що є несправедливим і недоцільним.

Слід відзначити, що особи з інвалідністю з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, є також постраждалими внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 1 (ст. 14 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи») і ст. 20 зазначеного Закону для них встановлено компенсації та пільги. Таким особам надається, зокрема, 50-процентна знижка плати за користування житлом, відшкодовується 50 процентів вартості палива, придбаного в межах норм, встановлених для продажу населенню. У разі проживання у гуртожитку оплата за проживання провадиться у розмірі 50 процентів встановленої плати тощо.

Проте статус особи з інвалідністю відповідно до ст. 7 Закону надає їм ширше коло пільг згідно зі ст. 13 цього Закону. Зокрема, особи з інвалідністю внаслідок війни мають право на 100 відсоткову знижку за користування житлом та комунальними послугами, на позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і квартир та першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир, підвищений розмір пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державну соціальну допомогу, що виплачується замість пенсії тощо, яких постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи категорії 1 не мають.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, О. Петриченко, Т. Макійчук

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B4200C444CE01

Дійсний до: 12.11.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/768 від 04.01.2021

310457